

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. ΣΠ. ΜΑΚΡΗΣ

ΤΟ ΕΚ ΝΕΟΥ ΕΠΙΠΝΕΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ο ΥΛΙΣΜΟΣ και η άπιστία άφοῦ έθεωρήθησαν επ' όλίγον κατά τα τελευταία έτη του λήγοντος τούτου δεκάτου ενάτου αιώνου ότι εθριάμβευσαν και εκυριάρχησαν διά των διδασκαλιών του Χέκελ και του Βύχνερ, ήσθάνθησαν τέλος καιριώτατα τα πλήγματα των άληθών της έπιστήμης και της άληθείας διδασκάλων, έν οίς έπρωτοστάτησε και ο μέγας Παστέρ, και ήδη έσωρεύθησαν κατά γής ως πτώματα, άνευ δυνάμεως και άνευ έπιρροής, μέ την σιωπήν τριγύρω, την σιωπήν ήτις περιβάλλει τους νεκρούς, άντι των προτέρων έπευφημιών και θριάμβων.

Είς μετά τον άλλον οί πλανηθέντες μεγάλοι έπιστήμονες όμολόγησαν, ως ειλικρινείς της έπιστήμης μύσται και της άληθείας άνυπόκριτοι έρευνηταί, την έαυτών πλάνην, και άπεκήρυξαν ο είς κατόπιν του άλλου τον ύλισμόν και την άθειαν, και άνεγνώρισαν την μεγάλην της θρησκείας άλήθειαν, είς τους κόλπους της όποίας επανέπαυσαν και πάλιν το κεκοπιακός έν τη άναζητήσει του άγνώστου πνεύματων.

Τόν Βίρχωβ διεδέχθη ο Φλουράνς, τόν Φλουράνς ο Θωμς Χούξλεν, τόν Χούξλεν ο Μαντεγάτσας, τόν Μαντεγάτσαν ο Βοά-Ρεϋμόνδ, τόν Βοά Ρεϋμόνδ ο Φράνκς και τόν Φράνκν ο διάσημος Ταιν, όστις διεκήρυξεν έπισήμως την μεγάλην του χριστιανισμού άλήθειαν.

Τέλος ο μέγας μυθιστοριογράφος Παύλος Βουρζέ τελευταίον άφωσιώθη πλειότερον παντός είς την Θρησκείαν, και έδωκε άφορμήν εκ τούτου είς συζητήσεις και κρίσεις ποικίλας.

Ημείς ούχ ήπτον έν Ελλάδι, οίτινες είσέτι δέν ένοήσαμεν το έκ

νού επιπνέον θρησκευτικόν πνεύμα είναι το πνεύμα αυτό του χριστιανισμού και του μυστικισμού, της Δύσεως, και οίτινες είσέτι ύποστηρίζομεν θεωρίας καταρριφθείσας πλέον, ως έπιστημονικάς άληθείας δήθεν—ήμείς, οίτινες έχομεν άκόμη διδασκάλους του ύλισμού και της άπιστίας έν τε τη Έπιστήμη και τη Δημοσιογραφία, τελευταίοι πάντων μαθάνομεν και τας έπιστροφάς ταύτας των μεγάλων της Δύσεως σοφών είς την πίστιν και την Θρησκείαν, και άν δέν τας σατυρίζομεν, ζητούμεν τόλιγώτερον άνα τας παρουσιάσωμεν ύπό όσον δυνατόν ταπεινότερον τύπον, διά να μη έκπλήξωσι μηδ' έξυπνήσωσι την κοιωμένην έτι είς τας άγκάλας του ύλισμού ήμετέραν συνείδησιν.

Δι' ήμās ισχύουσιν έτι αι καταρριφθείσαι περί έξελίξεως θεωρίας του Δάρβιν, αι θρυματισθείσαι μωροσοφίαι περί πρωτογενοῦς κυττάρου του Χέκελ, αι περί ύλης και δυνάμεως άνυπόστατοι δοξασίαι του Βύχνερ· άν δε άκόμη άσημός τις λογογράφος έν Εύρώπη είπη τι άσεβές, τούτο και μόνον σπεύδομεν να μεταφέρωμεν και εκθειάσωμεν ως άλήθειαν έπιστημονικήν άναμφισβήτητον· διά δε την συντελούμένην άληθῆ ανακαίνισιν του πνεύματος, την έπιστροφήν είς την πίστιν και την αναγνωριζομένην έπισήμως άρμονίαν Θρησκείας και Έπιστήμης, η σιωπώμεν η φληναφούμεν άπερισκεψίαις.

Τί όμως έν τούτοις διά την άλήθειαν;

Και αύτοι οί άρνηταί της δέν δύνανται η να όμολογήσωσιν, έστω και με χιλίας περιφράσεις, ότι κατακτά έκ νέου έδαφος, και μάάλιστα έν θριάμβω.

«Έν από τα ψυχολογικά προβλήματα τα μάλλον περίεργα και τα μάλλον χαρακτηριστικά της έποχής μας—γράφει ο καθ' έκάστην σχεδόν βλασφημίας έξερευνηόμενος μέγας άπιστος του «Άστεως»—

το όποιον έπιπνέει είς την σύγχρονον φιλολογίαν, το όποιον προσελακεί και κερδίζει τους μάλλον έλευθέρως σκεπτομένους και τους μάλλον φιλοσόφους των συγγραφέων και προσιωνίζει μίαν νέαν άναλαμβάνη της θρησκευτικής άνήσεως, ήτις εφώτισε τον δεκάτον έκτον και δεκάτον έβδομον αιώνα.

Οί άπρόοπτοι προσπλυτισμοί φιλολόγων και καλλιτεχνών, βουτηγμένων μέχρις έσχάτων είς την άθειαν και την άμφιβολίαν, οί όποιοι άίφνης εύρίσκουσι την όδόν της Δαμασκού και γίνονται από άθέων καλόγηροι, είναι το περιεργότερον σύμπτωμα της καταστάσεως αύτης.

Είχομεν μέχρι τούδε άρκετά παραδείγματα προσπλυτισμών. Και άν αφήσωμεν τα παλαιότερα, άν λησμονήσωμεν τον Λίστ γενόμενον καλόγηρον και τον Βαρδὲ δ' Ωρεβιλλύ άρνούμενον τα φιλοσοφικά του μυθιστορήματα, άν αφήσωμεν τον Βιλλιέ Δελίλ Άδάμ τον άθειον κατ' άρχάς και καταλαμβανόμενον είς τα τέλη ύπό τοιαύτης θρησκομανίας, ώστε να γράφη μυστικιστικά δράματα ως την «Άξελ», μάς μένουν σύγχρονα, προσφιλή, έντελώς χθεσινά, δύο παραδείγματα έκτάκτως παράξενα φιλολογικῶν προσπλυτισμών. Το πρώτον είναι του Βερλαίν, άποσυρομένου από όλα τα έλαττώματα και τας διαφθοράς και τα άμαρτήματα, τα όποια έσυραν το θειον πύρ επί των Σοδόμων και των Γομόρρων, άπαρνούμενον τα «Κρόνειά του ποιήματα» και γράφοντος τα μάλλον θεοληπτικά ποιήματα του αιώνου, τους αίνους εκείνους της «Σοφίας», οί όποιοι διά την λατρείαν και τον ιδανισμόν μόνον με την «Μίμνσιν» και μόνον με το βιβλίον του Φραγκίσκου δε Σάλ και με τας έπιστολάς της Άγίας Θηρεσίας ήμποροῦν να παραβληθούν. Και είχομεν κατόπιν το άλλο παράδειγμα του Χύζμαν, όστις, ά-